

SEVÄRT I VENTLINGE OCH GRÖNHÖGEN

1. Hamnen

Levande fiskehamn, gästhamn för fritidsbåtar och ställplats för husbilar. Till 1950-talet var Grönhögens hamn en av Sveriges största för införsel av lax. Här kunde ligga uppemot hundra båtar. I dag är antalet fiskare betydligt färre, men med litet tur kan man köpa fisk direkt från inkommande båt. Sjöräddningsstationens vackra båthus i kalksten byggt 1912 är numer galleri & café. De äldre i Grönhögen kan berätta om många dramatiska tillfällen då räddningsbåtens besättning riskerat livet för att rädda nödställda till havs. Livräddningsbåt och kontor finns kvar, båda dock av modernare snitt. I hamnen finns allmän toalett.

2. Magasinet

Vid den stora ängen mitt i Grönhögen ligger en magasinsbyggnad med anor från 1600-talet. Här lagrades spannmål som såldes vidare och skeppades ut med båt från Grönhögens hamn. Senare blev det handlare Råbergs lager. Han hade affär i trähuset tvärs över gatan. I den låga utbyggnaden på magasinet hade han isboden. Där förvarades 20 cm tjocka isbitar 60 x 60 cm stora, med sågspån ovanpå. På detta sätt fanns is under hela året att kyla laxen med. Issågen som användes finns i dag hos Naturiosa. Magasinet är privatägt.

3. Längs havet

Från hamnen norrut finns en promenadväg längs havet. Där kan man bl.a. se rundslipade vackra stenar, sjöfågel och ibland säl. OBS: Vägen går längs med golfbanan. Iakttäta försiktighet! En alternativ gångväg är att ta av österut där golfbanan startar och gå landsvägen norrut. Bra att veta: Om man hör någon ropa "får" ska man luta sig framåt och skydda huvudet med händerna. Det är nämligen en golfare som varnar för snedslagen golfboll ("fore").

4. Maren - sjöpirater och rastplats

Under 1600-talet hade sjöpirater ett fäste vid Maren. Ölänningarna var på den tiden kända för att vara duktiga sjömän, orädda och stridbara. För det mesta användes denna styrka för att försvara kusterna, men det förekom också att ölänningar rekryterades till sjörövarskepp. Här finns i dag en litterär rastplats med dikter av Anna Rydstedt.

5. Litterär stig i Anna Rydsteds hemmiljö

Från havet kommer man upp till Ventlinge via Sjögatan, en väg med anor från 1600-talet. Poeten Anna Rydstedt levde här 1928 - 1994. Hennes hus och skrivarlya finns kvar, privatägd. Anna Rydstedt-stigen går mellan Maren och Ventlinge kyrka och utefter vägen finns dikter och konstverk. Mer info: www.annarydstedt.se

6. Ventlinge kyrka

Kyrkan är från 1100-talet. Tornet, som kom till på 1200-talet, är ett försvarstorn med finurliga snubbelsteg i trappan och ett schakt att kasta ner stenar på fienden igenom. I kyrkogårdsmuren finns ett klivsteg, ursprungligen avsett att hindra de frigående djuren från att ta sig in på kyrkogården. Kyrkan är startplats för Anna Rydstedt-stigen.

7. Alvaret

Från kyrkan når man lätt alvaret österut. Det betas av Norrgårdens kvigor, mycket snälla och mycket nyfikna på människor, däremot mindre pålitliga i kontakten med hund. Österut går en gammal kyrkväg till Seberneby och Eketorp och söderut finns gamla stenbrott varifrån gårdarna tog sten för husbehov.

8. Ortoceratiter

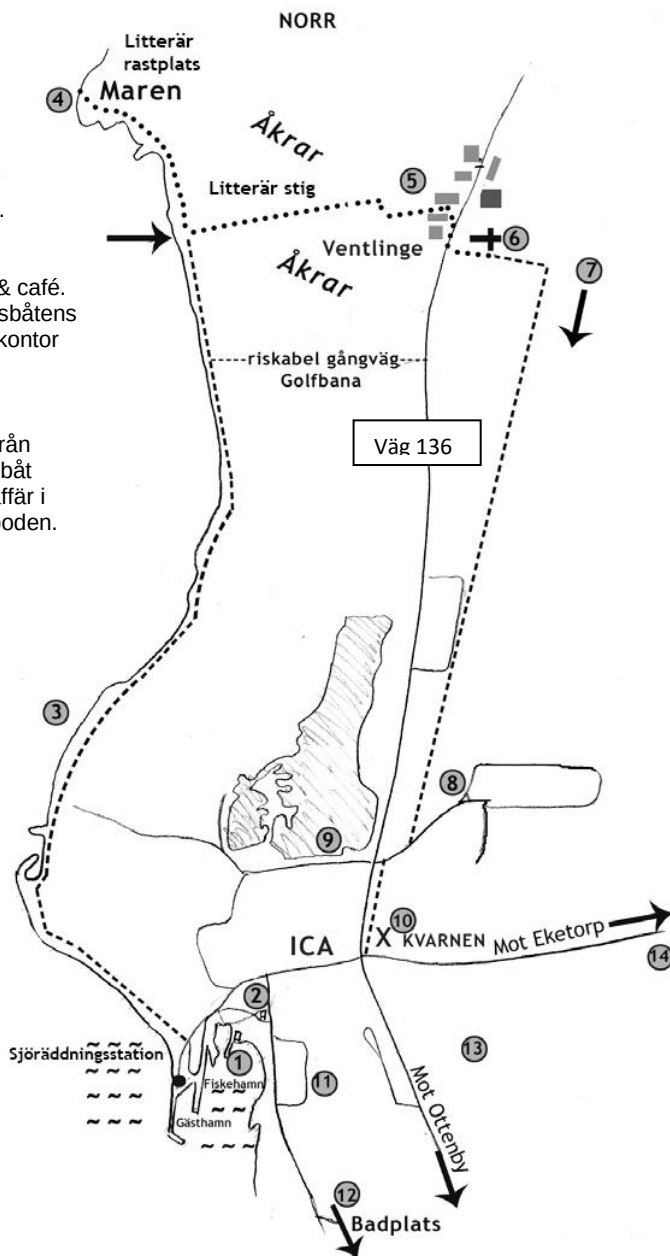
Vid infartsvägen till det i dag aktiva stenbrottet finns en inhägnad plats med stora stenflisor som innehåller ortoceratiter, skal efter bläckfiskar, c:a 450 miljoner år gamla. Från stenbrottet häruppe fraktades tidigare stenen ner till Grönhögen med häst. I affären Naturiosas lokaler finns stall och spilta kvar. Det berättas om hästen Max att han visste själv vilken väg han skulle gå.

9. Insjön

Området omkring insjön var under efterkrigstiden fram till 1974 Ytongs industriområde. Insjön är ett stenbrott från den tiden och golfbanans hotell är resterna av stora kalkugnar. Se bild t.h

10. Kvarnen

Kvarnen, en hättkvarn av holländsk modell, fraktades hit från fastlandet 1918. Här maldes först säd. På 50-talet var den brandstation och sedan 1978 är den restaurang.

Arbetslag vid Grönhögens kalkbruk och stenhuggeri.

AB Ölandskalks anläggning i slutet av 1930-talet. Den hade då fem pipugnar men utökades senare av Ytongbolaget. Den låga delen är idag golfhotellet.

11. Gröne Hög

Via Badvägen och Grönhögsvägen når man en kulle. Det är denna gröna gravhög från järnåldern som givit Grönhögen sitt namn. Bland buskar och hus finns mängder av forngravar åt både norr och söder. Många är överväxta, men vid Kvarnkrogen finns en väl synlig rest sten, och söderut, vid Parboäng, finns en av Ölands högsta stenar, den 4 meter höga "Långa Maja". Längre söderut finns Ottenby gravfält, ett av Ölands största. Gravhögen Grönhögen är omgiven av resterna av en försvarsskans, syns som små upphöjda vallar i marken.

12. Kalkugnar

Längs med Badvägen finns ruinerna av kalkugnar som byggdes 1932. Grönhögens moderna historia är framförallt historien om stenindustrin och dess expansion under efterkrigstiden, fram till 70-talet. I dag finns ett kalkbrott nordost om Kvarnen. Och här bränns kalk för användning i lantbruk och hantverk.

13. Bjällerhallen

Ute på alvaret, ungefär mitt för stugbyn, ligger Bjällerhallen, en stor s.k. klongesten. Om man slår på dess södra sida med en sten eller påk så uppstår ett ljudfenomen som låter som om ljudet går rakt igenom stenen. Stenen är försedd med inristade skålgropar, s k offerskålar.

14. Homps Kula

Nästan uppe vid vindkraftverket ligger Homps Kula, utmärkt med en vimpelförsedd stång. Det är en naturlig sprickbildning som det spunnits många historier och skrönor omkring. Den underjordiska gången som man ser mynningen av lär enligt några av dessa fortsätta till kyrkan, enligt andra ända till Borgholms slott. Vill man veta sanningen får man tala med några av de modiga Grönhögsbarn (somliga nu vuxna) som gjort expeditioner ditin.

Två dikter av Anna Rydstedt

Bedömning

Man ser inte genast skillnad
på småsten och gråsparvar
i den nysådda åkern.
Några flyger och sätter sig i nypontrönet
- de är gråsparvar.
Andra blir kvar och trippar i åkern
- de är också gråsparvar
Andra återigen ligger stilla kvar i åkern
- de är troligen stenar.

Det enda

Var har du svävat så stilla i natt?
Av teångor doftar dina vingar, min själ.
Citron känner min tunga,
men mörker är än i din luft, min själ.

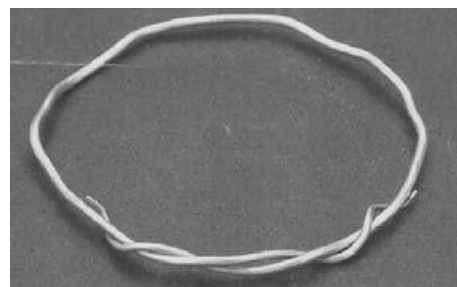
Dock ser jag människorna,
kvinnor och män vid borden i Europa.
Jag också är född och
vuxen till det enda:
Att vara Anna i världen.

Utsikt över Grönhögens samhälle. Foto från 1940-talet

Sägenomspunnen växt

Flädern, som också kallas hylle, är något av karaktärsväxt för Öland. Linné skrev om den rika förekomsten av fläder och dess många användningsområden, alltifrån att tälja pipor av till tillverkning av medicin. I förkristen tid var trädet helgat åt Freja, och tron på dess magiska krafter var stark. Denna tro har levt kvar långt in i modern tid. Att ha en fläder på gården ansågs vara lyckobringande, att hugga ner den bringade otur. Den som var sjuk kunde offra en peng under hyllebusken och önska sig tillfrisknande. Man skulle akta sig för att kasta vatten under trädet, särskilt farligt var det om man var man. Behövde man av någon anledning skada trädet så måste man först be hyllemor om lov, ett talesätt som än i dag lever kvar.

Guldfynd från järnåldern.

Hittades i en trädgård i Grönhögen. Ringen kallas tenring och förutom som guldsmycke användes ringen som betalningsmedel. Man "bet" av en bit av det mjuka guldmet. På Öland har man hittat ca 200 fynd och den här ringen är det enda fynd man gjort i Grönhögen

Äta & dricka

- Kvarnkrogen
- Golfrestaurangen
- Båthusets café och galleri
- Fågel Blå vid fyren Långe Jan
- Carlas Café, Näsby

Bo

- Grönhögens stugby
- Golfhotellet
- Nybovallens Camping
- Parboängs Stuguthyrning
- Hamnen för gästbåtar och husbilar
- Näsby Nav
- Ottenby vandrarhem

Göra

- Golfbana
- Boulebana
- Badstrand
- Grillplats och brygga
- Ottenby fågelstation
- Eketorps Borg
- Galleri Tinnert, Näsby

Handla

- ICA
- Naturiosa antik och antikvariat
- Träskofabriken
- Ölandsbröd
- Norrgårdens gårdsbutik